

Drobné zkušenosti z války.

Plukovník děl. v. v. Karel Rücker:

Proviant a munice.

Zásobování vojsk potřebami všech druhů má ve válce veliký význam; to uznává každý. Zvláště důležité je zásobování proviantem a municí, jež zůstane stálou starostí každého velitele, počínaje setninou až k HV.; starost podle rozsahu působnosti ovšem vždy jiná, ale stejná v snaze, učiniti vše, aby voják měl co jíst a čím střílet.

Tato snaha, zabezpečit vojsku nerušenou dodávku potřeb, přiměla generála Potiora k další bezohledné ofenzivě, aby si zajistil jedinou upotřebitelnou komunikaci, totiž úzkorozchodnou trať Obrenovac-Valjevo. Potom chtěl divisím, vysíleným hladem, nepohodou a velkými ztrátami, popřát v dobré posici nejvyššího nutného odpočinku. Než však k tomu došlo, mohly jižní srbské armády, nucené k ústupu nedostatkem potravin a dělostřeleckého střeliva, přikročit k nečekané mohutné protiofenzivě, poněvadž zásoby příslibené Francií byly v Soluni včas vyloženy a dovezeny na frontu. Rakouská 6. armáda utrpěla katastrofální porážku a v zápětí bylo vyklizeno celé srbské území.

Pevnost Přemysl, když byla po druhé obklíčena, vzdala se po šesti měsících, neboť zásoby značně ztenčené 2. a 3. armádou a nedoplněné, na výživu poměrně četné posádky již delší dobu nestačily.

V zásadě běží o přípravu zásob a jejich dodávku. Na vojákovi je, nakládat s nimi šetrně, na veliteli, hospodařit s nimi promyšleně a prozíravě. R. 1914 nemohl ovšem nikdo předvídat, že válka bude trvat několik let, nicméně musí každý jednat v zájmu nejen vojska, ale i státu a národa a uchovat jeho statky. Ústup je vždy choulostivá věc, avšak neomlouvá, že v prosinci 1914 zůstalo tisíce plných vozů na druhém břehu Sávy.

Vojsko s počátku nedovedlo nebo nesmělo čerpat z místních zdrojů.

Tak se mohlo stát, že pěchota ležela hladová v bramborovém poli a čekala trpělivě na trény. Trény divise byly sloučeny a pochodovaly vzadu. Když dostaly rozkaz, odebrali se k jednotkám, dojezdy často pozdě nebo pro střídavý boj někdy svou jednotku nenašly vůbec. Jednou jsem polní kuchyni s proviantem několik dní neviděl. Živil jsem se tehdy zbytky konzerv a kukuřicí. Také koně neměli co žrát. Záložní oves byl brzo zkrmen a pastva nebyla možná. Nabyl jsem tím několik cenných poznatků. Polní kuchyně musí zůstat v dosahu baterie. Není-li nic jiného, dá se uvařit aspoň černá káva. Ta a kuřivo byly ve válce často jediným oživovacím prostředkem.

Podle předpisu byly suchary naloženy na muničním voze a masité konzervy rozděleny mužstvu jako železná dávka. Avšak voják má vždycky ne-li hlad, aspoň chuť a někdy i dlouhou chvíli. Přes náležité poučení a přes veškerá přísná nařízení téměř polovina mužstva konzervy snědla. Proto jsem jim je odebral a dal v uzamčených bednách k bojovému trénu, jehož velitelem byl starší spolehlivý poddůstojník. Na muniční vozy a kolesny jsem naložil všechnen oves. Jen oves dodává koni sílu. To bylo možné, poněvadž obsluha pro velmi špatné cesty pochodovala většinou pěšky. Tak jsem si zajistil to nejnnutnější pro lidi a koně.

Nedostatek dobrých komunikací, zimní období a špatné počasí ohrožují zásobování v největší míře.

Hrozné poměry karpatské bitvy v zimě 1915, kdy mužstvo postižené krutou zimou a ledovým větrem, nedostatečně vybavené a špatně zásobované, bez přístřeší, v zasněžených zákopech beznadějně bojovalo, vysílením a zmrznutím houfně umíralo, vryly se každému, kdo byl očitým svědkem, hluboko do duše. Strava se musila hodiny nésti do kluzkých kopců, a když ji voják dostal, byla zmrzlá. U některých jednotek nedostali ubožáci týden nic teplého do úst.

Většina koní stála venku ve sněhu, sena nebylo, ovsu jen málo. Z hladu ohlodávali oje, trámy a vše, co se dalo. Není divu, že i tu byly ztráty veliké.

Tam i později jsem znovu poznal, co znamená starostlivost velitelova. Velitel setniny, přetížen bojem a jinými úkoly, nemohl se vždy plně věnovat administrativě, což bylo někdy nekalými živly využito. Tak u některých setnin účetní, kterým bylo svěřeno stravování, nevydávali celou náležitost, nýbrž ponechali část pro sebe. Tu ovšem byla strava méně vydatná a výživná.

Avšak dobrý velitel dovede jednak vychovat své podřízené, jednak musí mít vždy tolik času — ovšem na újmu vlastního pohodlí — aby mohl sám zakročit, kontrolovat a starat se o blaho mužstva; to se mu za tuto péči svou oddaností a věrností více než odmění.

Vůbec důstojník musí se svými vojáky cítit, musí jim být vzorem jak v chování, tak i v žití. Pak se všechny nesnáze snadněji překonají. Dobrý duch, toť vše!

Druhou složkou, nezbytnou pro boj, je střelivo. Zásoby pěchotního střeliva byly hojné, výroba stačila rostoucím požadavkům. Zásobování muničními kolonami bylo velmi dobré, pokud provoz byl vůbec možný, což nebyl vždycky. Proto byla pro tyto a jiné případy šetrnost žádoucí. Předpis nařizoval odebrat padlým a raněným výzbroj a střelivo. Počátečním zjevem byla mnohdy nesmyslná palba, tedy zbytečné plýtvání střelivem. Noc je nepřítelem člověka a strach se v ní rozmáhá. Dokud nebyly drátěné překážky, stačila jedna rána, aby se na celé frontě s obou stran strhla ohromující palba z pušek a kulometů, aniž se útočilo. Horší však bylo, že vojáci při panikách v bezhlavém útěku zahazovali střelivo i pušky. Že panika rozvrátila celé oddíly, ba i divise, je všeobecně známo. Avšak velmi lehce podléhaly panikám kolony a trény a způsobily nejvíce škod jak hmotných, tak materiálních. Mnohdy vojáci marně čekali na střelivo a na jídlo, poněvadž se zásobovací vozy, často z nepatrných příčin, rozutekly. Snad by se vhodnou organizací dalo takovým neblahým zjevům čelit.

Těžší byl a bude problém dělového střeliva. Neslýchanou spotřebu ve světové válce nikdo netušil, takové množství se v míru z různých důvodů vyrábět a ukládat ani nedá. Než se průmysl ohromným požadavkům mohl poněkud přizpůsobit, byly poměrně skromné zásoby vyčerpány. Proto byl v rakouské armádě brzy nedostatek dělového střeliva a trval vlastně po celou dobu války. V jiném článku jsem se již zmínil, že jsem měl jednou přikázaných pět ran na dělo denně. Stejnou nesnáz prožívaly ruská i srbská armáda, poněvadž průmysl v těchto zemích nebyl tak vyvinut jako ve Francii a v Německu.

Avšak nejen nedostatek střeliva, také nedostatek dělostřelectva byl velmi citelný. Proto jak v útoku, tak v obraně byla, zejména na počátku války, podpora pěchoty poněkud nedostatečná, z čehož vznikla známá nevraživost sesterské zbraně. R. 1914 jsem měl s 8 cm kanonovou baterií podporovat útok pěšího pluku na nepřítele v opevněném postavení. Střeliva sice bylo dosti, avšak četa děl na prapor bylo jistě málo. Jinde zase měla baterie o 4 dělech s omezeným počtem střeliva společně hájit frontu 1200 m širokou.

Pro dělostřelce jsou to trapné situace. Se všech stran se hrnou žádosti o palbu. Kam střilet, komu vyhovět? Každá rána je vzácná. Tu nezbyvá, než po úmluvě s velitelem podporované části střilet na cíl jím označený a na jeho přímou žádost, anebo na ty nebezpečné cíle, které pěchota svými zbraněmi sama zdotat nemůže. V Haliči mne vyzval velitel praporu, abych dal střilet na dva ostrostřelce, kteří svou přesnou palbou znemožnili každý vztyk v zákopech celé rotě.

Avšak i při dočasném množství střeliva musí se pro nepředvídané případy šetřit a střilet jen tehdy, je-li účinek zaručen. Střilet k uklidnění nervů a k morální podpoře je právem zakázáno. Jednou jsem dostal rozkaz asi tohoto znění: „Pěchota trpí palbou nepřátelské baterie půl do leva. Zničte ji!“ Z nějaké pozemní pozorovatelné baterii

vidět nebylo, balon anebo letec k dispozici nebyl, zvukoměřictví bylo tehdy neznámou věcí. Škoda každé rány. Po nějaké době se ozval hlas v telefonu: „Haló, velitel baterie k telefonu! Co děláte? Ta nepřátelská baterie ještě pořád střílí!“

Jediné správné dispoice, vzájemné porozumění a neúnavná péče každého velitele mohou poněkud vyrovnat mnohdy neodvratné nedostatky v zásobování.

Z cizích revuí.

REVUE d'ARTILLERIE, roč. LVIII. Květen 1935.

Pplk. L. G. Rousseau: Válečná doktrina Douhetova. Podrobný a výstižný referát o knize plk. Vauthiera: „La doctrine de guerre du général Douhet“ přinesl škpt. gšt. Vl. Talášek v „Leteckých rozhledech“ čís. 1/1936, kamž čtenáře odkazujeme.

Gen. Fournier: „Střelba baterií proti útočným vozům“. Francouzský předpis o střelbě dělostřelectva uvádí některé zásady pro ničení útočných vozů střelbou všech baterií a všech ráží: „S náměrem, který přísluší ranám, dopadajícím (při zastrčení dostatečně velkými skoky) před vozidlo, zahájíme palbu zabraňovací; jedna baterie při tom může účinně působiti na frontě 100—200 m podle ráže“. Bližší analýsou tohoto tvrzení dochází autor k závěru, že není možno dosíci se zřetelem na pohybové rychlosti obrněných vozidel dostatečně husté palebné přehrady, ani ve směru, ani do hloubky, jestliže do příslušného pásma střílí jen jediná baterie. Ukazuje se, že žádané pásmo nemůže být v daném čase (který je omezen rychlostí tanků) stejnoměrně poseto střelami a že vzniknou v něm prázdné prostory. Vyhovujících výsledků by bylo možno dosíci jen soustředěním většího počtu baterií, ale to zase s hlediska ekonomie je na uvaženu, neboť účinek takové přehrady z nepřímé střelby je malý (účinkují jen přímé zásahy a nikoli střepiny), vyjímajíc největší ráže. Tím nemá být řečeno, že by se neměly takové střelby proti tankům provádět vůbec nikdy, vždyť tanky jsou velmi nebezpečná zbraň; úvaha, vycházející z přesnějšího zkoumání na základě počtu pravděpodobnosti, má jen upozornit na to, že výsledky takových střelb jsou v nepoměru k spotřebovanému střelivu.

Poznámka recensentova. Je dobře zamyslet se poněkud nad tím, jakou hodnotu můžeme přisuzovat výsledkům, získaným aplikací počtu pravděpodobnosti právě na spotřebu střeliva. Přes to, že nám tato theorie v jiných případech (pravidla střelby) poskytuje nenahraditelnou pomůcku, nelze než resignovat na ni při výpočtu spotřeby střeliva, neboť vede v tomto směru zpravidla k velikým chybám, zvláště při ničení; zde musí být rozhodující výsledky pokusů anebo zkušeností. Autor v dodatku k článku pak ještě kritizuje francouzský předpis, který říká, že stejnoměrného rozdělení střel na ploše cíle dosáhneme prakticky nejlépe skoky po jedné pravděpodobné úchylice; tvrdí, že správně má být skoky po 2—3 pravděpodobných úchyilkách, a dokazuje to na příkladech, používaje rozptylové stupnice. Určitě jde zde však o omyl u autora, neboť rozptylová stupnice je jen hrubým, schematickým obrazem skutečné rozptylové křivky a řešení otázky nejvhodnějších skoků, potřebných k tomu, aby střelba byla stejnoměrná, je úkolem příliš subtilním, aby mohl býti řešen rozptylovou stupnicí.

Přesnější výpočet, provedený integrací podle Gaussovy křivky, ukazuje, že vskutku prakticky jedna pravděpodobná úchyilka je legitimní (viz Haag: „Application du calcul de probabilité sur le tir“, Paris); stejné tvrzení je obsaženo v návrhu na náš předpis D-VII-1, II. díl, a proto jsem považoval za nutné blíže věc objas-